

Det spökade förr, kanske än.

Det spökade aldrig på dagen, men på kvällen vi 21 – tiden hörde alla en man som gick över golvet kväll efter kväll. Tångström köpte ett slätt billigt för att det spökade på vindsvåningen. Ingen vågade gå dit upp. Jag tror inte på det sa hans svärfar, men han fick ändra sig när han varit där och också hört ljuden. Så var det en pingstvän. ”I Jesu namn är det seger och jag ska gå opp dit och se vad det är”. Han ropade Jesus, Jesus på väg opp, men började det pipa så konstigt Jesus. Ja då var han redan på väg ned igen. Vad han såg vet jag inte. Annars var det i mörkret man såg spöken. Ofta var det i kärr. Orsaken kanske var att någon var mördad där och hans ande hade ingen ro eftersom han för tidigt fått lämna sin stofthydda eller kanske man mer trodde på att personen inte kommit i vigd jord, då det var så viktigt. En mördares stoft fick inte föras in genom porten till kyrkogården eller in i kyrkan, utan fick lyftas över muren och begravas ned i vigd jord för att han inte skulle spöka. Vålnad var ett mildare ord för spöken. Andeväsen som vättar, fe, älva skulle man inte berätta om man sett. De kunde både skada, och vara människorna till hjälp.

Mörker – rädsla, samt rädsla för pest, hungersnöd och krig satt en viss prägel på de gamla, när jag var barn. De äldre arbetade sakta men gjorde allt väl. Där den äldre generationen med stela skinnkläder hade göra tolv timmar med gjorde den yngre på åtta timmar, exempelvis att slå en äng. Är det inte för varmt i skinnkläder kunde de tillfrågas. Det ska syddas både mot sol och kyla, blev svaret, men sanningen var den att de inget hade att välja på än att ha sina skinnkläder. De hade inga pengar att köpa andra kläder för. De var vana att gå och plöja med kor och oxar, vilka gick väldigt sakta och när sedan karlarna arbetade gick det i samma takt, med en mycket lång arbetsdag som följd. Många idag vet inte vad det är för skillnad på en tjur, en stut och en oxe. En tjurkalv kastrerades när den var omkring två veckor gammal och kallades stut. Man hade ett par och de tämjdes vid ca. 1 års ålder genom att de fick springa av sig på en snöig väg, där det inte gick illa åt deras klövar. Dagen därpå var det att försöka köra hem lövpinnar på en kälke. Sedan blev det allt grövre stammar och famnved för att ännu senare köra säd och halm efter de tämjda stutarna. När de var drygt två år gick det att harva och plöja på hösten med stutarna. Vid tre års ålder var de fullvuxna och kallades då oxar. De var då oftast väldigt starka.

I Vitmansgården i Järnstad höll man på att tröska. Från tröskverket hade man en rem till en rembock och sedan en lång vajer till ångmaskinen, som eldades med ved. Ångmaskinen var väldigt tung. Den vägde nog flera ton, så när de satte för ett par hästar för att flytta den så rörde de den inte ut fläcken, men en man Reinholt han gick in i ladugården och hämtade ett par oxar och när han hade ”satt för” var det bara säga ett ”höja” så drog de den därifrån.